

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Кафедра інформатики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка
Ю.О. Лянной

«березня» 2021 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДО АСПІРАНТУРИ

зі спеціальності 015 Професійна освіта

спеціалізація 015.39 Цифрові технології

Розглянуто на засіданні
приймальної комісії

«15» березня 2021 року

Протокол № 4

Програма вступного випробування до аспірантури зі спеціальності

015 Професійна освіта. Спеціалізація 015.39 Цифрові технології

Укладач: Семеніхіна О.В., докт. пед.наук, професор

Програма розглянута на засіданні кафедри інформатики

Протокол № 7 від «25» лютого 2021 р.

Завідувач кафедри _____ (Семеніхіна О.В.)

(підпис)

«25» лютого 2021 р.

Затверджено вченою радою фізико-математичного факультету

Протокол № 7 від «25» лютого 2021 р.

Декан фізико-математичного факультету _____ Каленик М.В.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма визначає необхідний початковий рівень наукової підготовленості вступників до аспірантури за спеціальністю 015.39 Професійна освіта. Цифрові технології, що характеризується готовністю до самостійної постановки професійно-педагогічних проблем у галузі професійної освіти та цифрових технологій, пошуку нових способів їх вирішення.

До програми додається список рекомендованої літератури, критерії оцінювання знань і вмінь.

Вступник повинен:

— виявити обізнаність у законодавчих, нормативних документах у сфері професійної освіти; у фундаментальних працях видатних вітчизняних і зарубіжних науковців з питань освіти, навчання і виховання;

— показати ґрунтовні знання:

- основних понять і проблем професійної освіти; історико-педагогічних проблем розвитку вищої освіти в Україні;
- знання тенденцій розвитку основних педагогічних теорій і систем;
- знання про людину як суб'єкта освітнього процесу, вікові, індивідуальні особливості, професійні схильності й інтереси, соціальні фактори розвитку студента;
- знання про сучасні педагогічні технології у сфері професійної освіти;
- знання про організацію освітнього процесу в різних закладах професійної освіти; знання в галузі розробки навчально-програмної документації та основ формування змісту професійної освіти;
- знання щодо організації дослідно-експериментальної роботи у сфері професійної освіти;

— виявити уміння:

- аналізувати, порівнювати окремі педагогічні теорії;
- систематизувати різні підходи до наукової проблеми;
- творчо застосовувати погляди теоретиків професійної педагогіки в освітній діяльності закладів вищої освіти;
- прогнозувати основні шляхи подальшого розвитку вищої педагогічної освіти в Україні;

— мати знання у галузі використання цифрових технологій в освіті і науці, технологій навчання e-learning, m-learning, b-learning, зокрема комп'ютерного супроводу освітнього процесу, розробки електронних освітніх ресурсів та їх використання у відкритих моделях освіти, спеціалізованого програмного забезпечення у різних галузях знань; застосування цифрових технологій для аналізу, узагальнення та

систематизації даних різних форматів, обробки результатів експерименту тощо.

Форма проведення - усний іспит.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1 ДЕРЖАВНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ ПРО ОСВІТУ

Законодавство України про освіту. Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійний розвиток працівників», «Про професійно-технічну освіту», Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Питання професійної (педагогічної) освіти в Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»). Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті: висвітлення проблем вищої освіти.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр., Концепція розвитку професійної освіти і навчання в Україні (2010-2020 рр.). Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні, Концепція освіти дорослих в Україні.

Державні стандарти професійної освіти. Освітньо-професійні й освітньо-наукові програми. Ліцензування і акредитація освітніх програм.

Призначення і функції НАЗЯВО.

Національна рамка кваліфікацій. Галузеві рамки кваліфікацій. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту). Градація освітніх і наукових рівнів у Національній рамці кваліфікацій.

РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Методологія педагогічної науки. Поняття методології, рівні методології.

Поняття методології педагогіки. Система педагогічних наук. Предмет професійної педагогіки. Зв'язки професійної педагогіки з іншими науками. Основні категорії професійної педагогіки: професійна освіта, професійне навчання, професійний розвиток людини.

Педагогічна професія. Функції та особливості педагогічної професії. Творча природа і сутність педагогічної діяльності.

Особистість як об'єкт і суб'єкт виховання. Спілкування викладача і студента як фактор розвитку особистості майбутнього фахівця.

Методологічні засади наукового дослідження. Організація і логіка педагогічного дослідження.

Методологічні підходи (системний, андрагогічний, аксіологічний, синергетичний, акмеологічний, праксеологічний, компетентнісний, інтегративний).

Теоретичні методи науково-педагогічного дослідження. Теоретичний аналіз і синтез як методи педагогічного дослідження. Методи наукового пізнання.

Емпіричні методи науково-педагогічного дослідження. Бесіда і анкетування як методи педагогічних досліджень. Методи тестування в педагогічних дослідженнях. Узагальнення незалежних характеристик та метод соціометрії.

Моделювання як метод дослідження.

Педагогічний експеримент: суть, різновиди, вимоги до організації і проведення його основні етапи.

РОЗДІЛ 3 ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ І ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Зародження педагогічної теорії в працях античних філософів Стародавньої Греції та Стародавнього Риму (Сократ, Платон, Аристотель, Демокрит, Квінтіліан).

Школа й педагогіка епохи Середньовіччя. Виникнення перших університетів у Західній Європі та організація навчання.

Школа і педагогічна думка в середньовічній Європі. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей в епоху Відродження та Реформації.

Педагогічна система Я.А. Коменського.

Західноєвропейська педагогічна наука Просвітництва. Педагогічні погляди Д. Локка і Р. Оуена.

Педагогічна теорія Ж. Руссо.

Європейська класична педагогіка кінця XVIII - першої половини XIX століття. Теорія елементарної освіти Й. Песталоцці.

Філософські та психологічні основи педагогіки І. Гербарта.

Педагогічна діяльність і погляди А. Дістервега.

Реформаторська педагогіка кінця XIX-XX століття (Джон Дьюї, К. Роджерс, ін.).

Школа і педагогічна думка Київської Русі (Іларіон "Слово про Закон і Благодать", Володимир Мономах "Повчання дітям").

Педагогічні ідеї П. Могили, Ф. Прокоповича, Д. Туптала у XVII-XVIII ст.

Розвиток освіти в Україні (поява класичних університетів) та вітчизняної класичної педагогіки (К. Ушинський) у XIX ст.

Педагогічні ідеї Г.С. Сковороди.

Основні етапи розвитку вітчизняної школи та педагогічної думки у ХХ ст. (Х. Алчевська, С. Русова, І. Огієнко, А. Макаренко, В. Сухомлинський).

Поліпарадигмальний, трансдисциплінарний характер сучасної професійної освіти. Принципи андрагогіки як основи професійної освіти.

Сучасні концепції вищої професійної освіти. Національні системи професійної освіти. Нормативно-правове поле розвитку вищої освіти.

Стан і розвиток вищої освіти України на сучасному етапі. Автономія закладів вищої освіти.

Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграція в європейський освітній простір.

Післядипломна педагогічна освіта: структура, напрями розвитку і модернізації у сучасних умовах. Інновації у системі післядипломної педагогічної освіти.

Професійна перепідготовка незайнятого населення, навчальні центри служб зайнятості.

Формальна, неформальна та інформальна освіта.

Неперервна освіта як світова тенденція. Освіта дорослих як невід'ємна складова освіти впродовж життя.

РОЗДІЛ 4 ТЕОРІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Поняття «професійна освіта». Моделі професійної освіти. Національні системи професійної освіти.

Система освіти України. Мета, завдання та принципи професійної освіти. Вища освіта. Післядипломна освіта. Дистанційна освіта. Самоосвіта.

Принципи реалізації ідеї неперервної професійної освіти.

Інноваційні процеси в розвитку професійної освіти.

Поняття про педагогічний процес. Структура педагогічного процесу.

Навчання і виховання як підсистеми педагогічного процесу. Принципи цілісного педагогічного процесу.

Процес навчання як цілісна система. Діяльність визначних дидактів, їх основні творчі надбання.

Етапи, закони і закономірності педагогічного процесу. Учіння як специфічний вид діяльності студентів.

Педагогічні технології в сучасній світовій та вітчизняній освіті. Сучасні інноваційні технології творчого розвитку особистості (розвивальне навчання, навчання як дослідження, організація групової навчальної діяльності студентів, метод проектів, евристично-модульна технологія).

Зміст загальної та професійної освіти. Принципи і критерії відбору змісту освіти. Сутність стандартизації сучасної освіти. Навчальний план,

навчальна програма як нормативні документи, що відображають зміст освіти.

Модель діяльності фахівця і зміст професійної підготовки.

Методи навчання та активізації пізнавальної діяльності.

Методи контролю і самоконтролю. Вимоги та критерії до вибору методів навчання.

Засоби навчання. Вибір методів і засобів навчання. Дидактичні функції засобів навчання.

Форми організації навчання. Індивідуальні, групові, колективні форми.

Контроль і оцінка результатів освіти.

Нормативно-правове регулювання організації освітнього процесу у ЗВО. Особливості навчання обдарованих юнаків і дівчат.

РОЗДІЛ 5 МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Дидактичні особливості викладання навчальних дисциплін. Категорії дидактики. Провідні дидактичні принципи.

Загальні і спеціальні методи навчання. Класифікація методів навчання.

Основні форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів у ЗВО.

Психолого-педагогічні вимоги до лекції в сучасній системі професійної освіти. Організація роботи студентів на лекції. Конспект лекції, його функції.

Роль, мета та функції практичних занять. Форми семінарських занять, методичні вимоги до їх підготовки, організації та проведення. Лабораторне заняття, його мета і особливості побудови, підготовка, методика проведення.

Самостійна робота студентів в системі професійної освіти. Методичні прийоми активізації самостійної роботи. Організація і контроль самостійної діяльності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Науково-дослідна робота студентів, принципи і форми її організації. Студентське наукове товариство.

Навчальна і виробнича практика студентів у системі професійної підготовки.

Пошуки ефективних форм навчання в зарубіжній вищій школі. Досвід зарубіжних країн щодо оцінювання знань студентів. Дослідження PISA

РОЗДІЛ 6 ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Сучасні технології навчання, які базуються на цифрових технологіях. E-learning, m-learning, b-learning, u-learning: означення та сутнісні характеристики.

Інтернет-технології та історія їх появи.

Хмарні технології, їх визначальні характеристики. Досвід застосування таких технологій за кордоном і в Україні.

Технології Веб2.0, Веб3.0, Веб4.0: сутність і основні відмінності.

Цифрові технології в освітньому процесі. Специфіка використання спеціалізованих комп'ютерних засобів у професійній освіті. Специфіка впровадження ІТ в освітній процес ЗЗСО.

Електронні освітні ресурси. Означення, функції, класифікація. Особливості їх використання в освітньому процесі.

Спеціалізоване програмне забезпечення. Приклади для окремих галузей знань. Педагогічні програмні засоби. Переваги й недоліки їх використання в освітньому процесі

Цифрові та віртуальні лабораторії. Приклади для окремих галузей знань.

Доповнена реальність в освіті.

Професійна підготовка в галузі ЦТ: підходи, форми, засоби.

Комп'ютерна візуалізація. Програмні засоби її реалізації.

Сучасні підходи до аналізу даних. Комп'ютерні засоби обробки даних.

Інформаційні системи: сутність і архітектура.

Відкрита освіта. Відкриті освітні ресурси. Найпоширеніші платформи відкритої освіти, їх кількісний і якісний аналіз в галузі КТ.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Автомонов П.П. Дидактика вищої школи : підручник / П.П.Автомонов. - К. : ВПЦ «Київський університет», 2008. - 368 с.
2. Адамова І. З. Використання інтернет-технологій у навчальному процесі / І. З. Адамова, М. І. Уграк // Вісник Чернівецького торговельно- економічного інституту. Економічні науки. – 2014. – Вип.1. – С. 374-379.
3. Баженов В.А., Лізунов П.П., Резніков А.С. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: Підручн. для студ. вищ. навч. Закл К.: "Каравела", 2011. 592 с.
4. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої системи освіти: монографія /В.Ю. Биков. – К.: Атіка, 2008. – 684 с.: іл.
5. Біла книга національної освіти України / за заг. ред. В. Г. Кременя ; [Т. Ф. Алексеєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл та ін.]. – Київ: Інформ. системи, 2010. – 342 с.
6. Буртовий С. В. Електронні засоби навчання – від теорії до практики. Методичний посібник. – Кіровоград : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2014. – 48 с.
7. Головань М. Інформатична компетентність: сутність, структура і ставлення / М. Головань // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2007. – № 4. – С. 62–69.
8. Горобець С.М. Основи комп'ютерної графіки: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 232 с.
9. Дослідження якості конкурсного відбору студентів вищих навчальних закладів за результатами зовнішнього незалежного оцінювання : аналіт. матеріали / за ред. В. Ковтунця, С. Ракова. – Київ : Нора-Друк, 2015. – 160с.
- 10.Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; [голов. ред. В.Г.Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
- 11.Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система : довід, користувача / М-во освіти і науки України, Нац. «Еразмус+» офіс в Україні ; пер. з англ. за ред. Ю. М. Рашкевича, Ж. В. Таланової. – Львів : Вид-во Львів.політехніки, 2015. – 105 с.
- 12.Забезпечення якості у системі професійної освіти і навчання [Електронний ресурс] :інформ. довідка : варіант від 19.09.13 : пер. з англ. // Міністерство освіти і науки України : [офіц. сайт]. – Текст. дані. – Київ, 2013. – 30 с. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/activity/education/57/2282/6930/>
- 13.Закон України «Про вищу освіту» / Сайт Верховної Ради в Україні – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- 14.Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12.](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12)

- 15.Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії: монографія / І.А.Зязюн. - Черкаси: Вид.ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – 608 с.
- 16.Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / за ред. П. Ю. Сауха. — Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444с.
- 17.Інтелектуальний розвиток дорослих у віртуальному освітньому просторі: монографія / НАПН України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка; за ред. М. Л. Смульсон ;[М. Л. Смульсон, Ю. М. Лотоцька, М. М. Назар та ін.]. – Київ: Пед. думка, 2015. –221 с.
- 18.Інформатика в схемах і таблицях : [навчальний посібник] / О.В.Семеніхіна, В.Г. Шамоля, О.М. Удовиченко, А.О. Юрченко. – Суми : Видавництво «МакДен», 2013. –76 с.
- 19.Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів : зб. наук. пр. / [за ред. В. Г. Кременя, М. Ф. Дмитриченко, Н. Г. Ничкало ; уклад.: М. В. Артюшина, В. П. Тименко та ін.]. –Київ : НТУ, 2015. – 768 с.
- 20.Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / В. Г. Кремень. – Київ : Пед. думка. – 2009. – 520 с.
- 21.Куленко М.Я. Основи графічного дизайну: Підручник За редакцією проф. Є.А.Антоновича / Видання третє, перероблене та доповнене. К.: Кондор-Видавництво, 2015. 544 с
- 22.Курбатов С. В. Феномен університету в контексті часових та просторових викликів : монографія /С. В. Курбатов. – Суми: Університет. кн., 2014. – 62 с.
- 23.Матійків І. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців / І. Матійків // Педагогіка і психологія професійної освіти: наук.-метод. журнал. – 2006. – № 3. – С. 44–53.
- 24.Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки – /Режим доступу: http://guonkh.gov.ua/reforma_osviti/1517.html
- 25.Новиков А.М. Методологія наукового дослідження. – М.: Книжний дом Либроком, 2010. – 268 с.
- 26.Огієнко О.І. Андрагогічна модель навчання: американський контекст : монографія / О.І. Огієнко, І.М. Литовченко. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 234 с.
- 27.Олефіренко Н. В. Сучасні інструментальні засоби створення електронних ресурсів навчального призначення / Н. В. Олефіренко // Комп'ютер у школі та сім'ї. - 2012. - № 6. - С. 36-41. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2012_6_9.
- 28.Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб, [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський - К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472с.
- 29.Освіта дорослих : енциклопед. слов. / Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих [та ін.] ; за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка ; [упоряд.: Н. Г. Протасова, Ю. О. Молчанова,Т. В. Куренна ; ред. рада:

- В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий, Н. Г. Ничкало [та ін.]. – Київ : Основа, 2014. – 490с.
- 30.Отич О. М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи : підручник / Отич О. М. ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Кіровоград : Імекс, 2014. – 207 с.
- 31.Педагог професійної школи: методичний посібник /Нестерова Л.В., Лузан П.Г., Манько В.М., Герлянд Т.М., Петрова М.Я., Романенко Л.В., Слатвінська О.А., Шевчук Л.І., Шимановський М.М. / Наукова редакція Нестерової Л.В., Герлянд Т.М. – К: ПІТО НАШ України, 2012. – 264 с.
- 32.Пометун О. І. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О. І. Пометун. // Рідна школа. – 2005. – № 1. – С. 65–69.
- 33.Професійна педагогічна освіта: системні дослідження : монографія / Житомир, держ. ун-т ім. І. Франка ; [кол. авт.: Антонова Олена Свгеніївна, Вознюк Олександр Васильович, Вітвицька Світлана Сергіївна та ін. ; за ред. О. А. Дубасенюк]. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 307 с.
- 34.Професійне навчання дорослого населення: теоретико-методологічні засади: монографія / НАПН України, Ін-т проф. освіти і освіти дорослих; Н.Г. Ничкало, В. О. Радкевич, О. І. Щербак [та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 264 с.
- 35.Професійні стандарти і кваліфікації у країнах з високорозвинутою економікою / НАПН України, Ін- проф.-техн. освіти і освіти дорослих ; [Л. П. Пуховська, А. О. Ворначев, С. В. Мельник, Ю. І. Кравець ; за наук. ред. Л. П. Пуховської]. – Київ : [НВП Полцграфсервіс], 2014. – 176 с.
- 36.Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация : [пер. с англ.] [под общей редакцией В. И. Белопольского] / Дж. Равен. – М.: Когито-Центр, 2002 – 396 с.
- 37.Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України: матеріали методичного семінару / [за ред. В. Г. Кременя] – К. : Педагогічна думка, 2009. – 360 с.
- 38.Регейло І. Ю. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні у ХХ – початку ХХІ століття : монографія /І. Ю. Регейло ; НАПН України, Ун-т менеджменту освіти. – Київ : Освіта України, 2014. 703 с.
- 39.Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства: кол. моногр. / [Зязюн І. А., Лавріненко О.А., Солдатенко М. М., Пилипчук В. В., Боровік О. М., Семенов О. М., Грищенко О. А., Лещенко М. П., Орлов В. Ф., Іванова Т. В., Тринус О.В., Падалка О. С.; за ред. І. А. Зязюна] – К.: Пед. думка, 2012. – 390 с.

40. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформ.-аналіт. огляд / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищої освіти НАПН України, Нац. Еразмус+офіс в Україні ; [уклад.: Калашнікова С., Ковтунець В., Луговий В. та ін. ; за заг. ред. С. Калашнікової, В.Лугового]. – Київ : [Пріоритети], 2015. – 83 с.
41. Розроблення освітніх програм : метод, рек. / [авт.: В. М. Захарченко, В.І.Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ук. В. Таланова ; за ред. В. Г. Кременя] ; Нац. акад. пед. наук України, Нац. Темпус / Еразмус+офіс в Україні. – Київ : [Пріоритети], 2014. – 119с.
42. Семеніхіна О. В. Дослідження відкритих освітніх ресурсів з математики / О. В. Семеніхіна // Вища освіта України : теорет. та наук.-метод. часоп. – 2014. – № 3(54). – С. 58 – 63.
43. Семеніхіна О. В. Нові парадигми у сфері освіти в умовах переходу до Smart-суспільства / О. В. Семеніхіна // Наук. вісн. Донбасу. – 2013. – №3(23).
44. Семеніхіна О. В. Професійна готовність майбутнього вчителя математики до використання програм динамічної математики: теоретико-методичні аспекти : монографія / О. В. Семеніхіна. – Суми : Вид-во „Мрія”, 2016. – 268 с.
45. Синергетика і творчість [монографія] / НАПН України, Ін-т обдар. дитини НАПН України ; за ред. В. Г. Кременя. – Київ : [Ін-т обдар. дитини],
46. Сисоєва С. О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку : [монографія] / Світлана Сисоєва, Ніна Батечко; Київ. ун-т ім.Б.Грінченка, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Київ : ВД ЕКМО, 2011, – 341 с.
47. Слюсаренко О. М. Розвиток найвищого університетського потенціалу в умовах глобалізації : монографія / О. М. Слюсаренко. – Київ : Пріоритети, 2015. – 384 с.
48. Теорія і методика професійної освіти: навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Т.Ю.Осипова, Р.С. Гурін [та ін.]; за ред. З.Н. Курлянд. – К.: Знання, 2012. – 390 с.
49. Хуторской А. В. Ключевые компетенций как компонент личностно ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование – 2003. – № 2. – С. 58–64.
50. Чайка В. М. Основи дидактики : навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл.] / Володимир Мирославович Чайка. – К. : Академвидав, 2011. – 238с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>Оцінка за 100- бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Оцінка за її калою ЄКТС</i>	<i>Пояснення</i>
90-100	відмінно	A	відмінне виконання з незначними помилками
82-89	добре	B	вище середніх стандартів, але з певними помилками
75-81	добре	C	загалом змістовна робота зі значними помилками
64-74	задовільно	D	чітко, але зі значними недоліками
60-63	задовільно	F	виконання відповідає мінімальним критеріям
менше 60 балів	незадовільно	FX, F	незадовільно

Оцінка ECTS	Національна оцінка
A (90-100 балів)	<p><i>5 (Відмінно)</i> – високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Усна відповідь правильна, повна, чітка, логічна, послідовна, змістовна, аргументована, вичерпна. Здобувач глибоко володіє поняттєво-термінологічним апаратом педагогічної науки і грамотно ним користується.</p> <p>Здобувач аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує факти з різних галузей наукового знання для обґрунтування власної позиції, виявляє ґрунтовні знання першоджерел і додаткової літератури, орієнтується в актуальних проблемах теорії та методики професійної освіти, «системно бачить шляхи їх розв’язання. Докладно розкриває відповідні методологічні та теоретичні положення теорії і методики професійної освіти, характеризує нормативні документи, проявляє обізнаність у питаннях історії проблеми, що розглядається, аналізує найважливіші досягнення вітчизняної педагогічної думки, педагогічної науки і професійної школи; інноваційні та інтеграційні процеси в освіті; оцінює досягнення зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку; об’єктивні і суб’єктивні чинники, що визначають формування мети освіти і виховання особистості; обирає засоби і методи наукового</p>

Оцінка ECTS	Національна оцінка
	<p>дослідження, адекватні меті дослідницької і задачі; визначає ефективні форми, методи і засоби навчання, сучасні технології для вирішення конкретних освітніх завдань.</p> <p>Виклад матеріалу здійснюється українською літературною мовою. Здобувач проявляє творче, критичне мислення, показує навички практичного використання набутих знань у вирішенні дослідницьких завдань.</p>
В (82-89 балів)	<p>4 (<i>Добре</i>) – достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного використання.</p> <p>Усна відповідь правильна, логічна, послідовна, змістовна, обґрунтована. Здобувач володіє поняттєво-термінологічним апаратом педагогічної науки на достатньому рівні і вміє ним користуватися. Здобувач посилається на думки відомих вчених, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує факти з різних галузей наукового знання, виявляє знання першоджерел, орієнтується у проблемах теорії та методики професійної освіти, однак допускає деякі неточності.</p> <p>Демонструє належний рівень володіння знаннями з теорії і методики професійної освіти, історії проблеми, що розглядається, нормативних документів, найважливіших досягнень вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку, педагогічної науки і професійної школи інноваційних та інтеграційних процесів в освіті; чинників, що визначають формування мети освіти і виховання особистості, але відповіді на деякі питання не є повними та вичерпними. Загалом уміє обирати засоби і методи наукового дослідження, адекватні меті дослідницької задачі; визначати ефективні форми, методи і засоби навчання, сучасні технології для вирішення конкретних освітніх завдань.</p> <p>Виклад матеріалу здійснюється українською літературною мовою.</p>
С (74-81 балів)	<p>4 (<i>Добре</i>) – середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками.</p> <p>Усна відповідь правильна, послідовна, змістовна, але допускаються фактичні помилки, неточності. Здобувач володіє поняттєво-термінологічним апаратом педагогічної науки на середньо-достатньому рівні, може ним користуватися. Здобувач посилається на думки відомих вчених, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує факти з різних галузей наукового знання, виявляє знання першоджерел, орієнтується в актуальних проблемах теорії та методики професійної освіти, однак допускає неточності у викладі фактичного матеріалу</p>

Оцінка ECTS	Національна оцінка
	<p>Оперує теоретичним матеріалом з історії проблеми, що розглядається, нормативних документів, найважливіших досягнень вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку, педагогічної науки і професійної школи; інноваційних та інтеграційних процесів в освіті; чинників, що визначають формування мети освіти і виховання особистості, але відповіді на питання не є повними та вичерпними. Загалом обирає засоби і методи наукового дослідження, адекватні меті дослідницької задачі; визначає ефективні форми, і засоби навчання, сучасні технології для вирішення конкретних освітніх завдань.</p> <p>Виклад матеріалу здійснюється українською літературною мовою.</p>
D (64-73 балів)	<p>3 (<i>Задовільно</i>) – середній рівень володіння теоретичними, практичними вміннями й навичками. Здобувач показує середній рівень сформованості наукової підготовленості. Усні відповіді на більшість питань в основному правильні, але неповні, не завжди чіткі, логічні, послідовні, змістовні, допускаються фактичні помилки, неточності. Здобувач володіє поняттєво-термінологічним апаратом педагогічної науки на середньому рівні. Загалом є теоретичним матеріалом з теорії і методики, історії професійної освіти, нормативних документів, питань вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку, інноваційних та інтеграційних процесів в освіті однак допускає неточності у викладі фактичного матеріалу.</p> <p>Загалом обирає засоби і методи наукового дослідження, адекватні меті дослідницької задачі; визначає ефективні форми, методи і засоби навчання, однак відповіді не підкріплені фактажем.</p>
E (60-63 бали)	<p>3 (<i>Задовільно</i>) – рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Здобувач показує нижче середнього рівень сформованості наукової підготовленості. Усні відповіді на більшість питань неповні, не завжди чіткі, допускаються фактичні помилки, неточності. Здобувач недостатньою мірою володіє понятійно-термінологічним апаратом педагогічної науки. Знання теоретичного матеріалу з теорії і методики, історії професійної освіти, нормативних документів, питань вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку, інноваційних та інтеграційних процесів в освіті, ефективних форм, методів і засобів навчання поверхові, фрагментарні, не підкріплені фактажем.</p>
FX	2 <i>Незадовільно</i> – низький рівень володіння теоретичним

Оцінка ECTS	Національна оцінка
(35-59 балів)	<p>матеріалом, практичними вміннями й навичками. Усні відповіді на більшість питань не завжди чіткі, допускаються грубі фактичні помилки. Здобувач має фрагментарні знання з теорії і методики професійної освіти, допускає суттєві помилки в характеристиці явищ, фактів.</p> <p>Здобувач не спроможний відтворити загальновідомі факти нормативних документів, питань вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку, інноваційних та інтеграційних процесів в освіті, ефективних форм, методів і засобів навчання. Низький рівень володіння здобувачем обсягом і змістом понятійного апарату.</p>
F (менше 35 балів)	<p>2 (<i>Незадовільно</i>) – низький рівень знань, відсутність практичних умінь у і навичок. Здобувач демонструє відсутність сформованості наукової підготовленості, не спроможний дати відповідь на жодне питання білету та на додаткові питання. Не володіє теоретичним матеріалом, не спроможний відтворити загальновідомі положення загальної педагогіки, теорії та методики професійної освіти, допускає суттєві фактичні помилки, які не може виправити допомогою навідних запитань екзаменатора; допускає грубе порушення логіки викладу.</p>